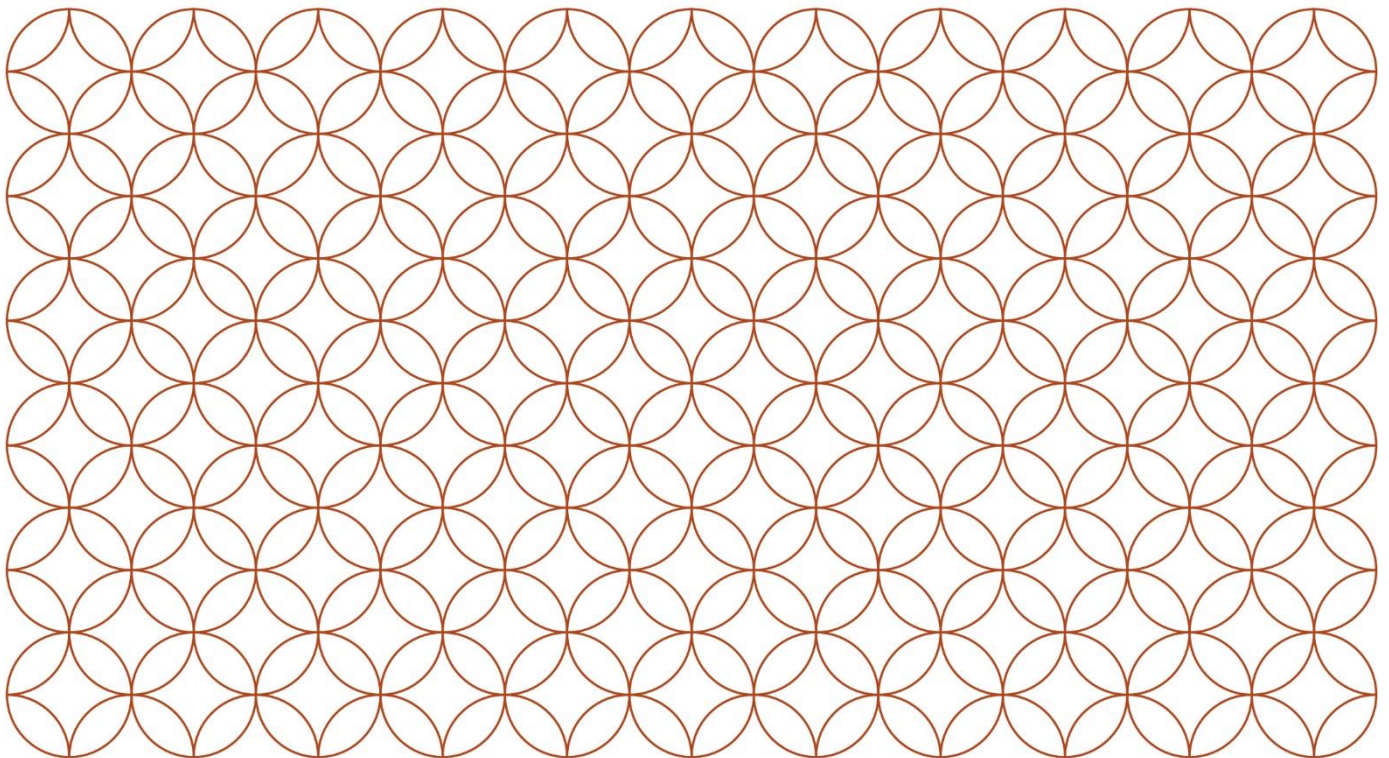

Redovisning av uppdrag att vara strategisk myndighet för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2022-03-24

Diarienummer: 2020:228

Skolverket, Stockholm 2022

Innehåll

Uppdraget att vara hbtqi-strategisk myndighet	4
Hbtqi och övriga områden inom mänskliga rättigheter.....	4
Nätverk och samverkan med andra aktörer	5
Nätverk.....	5
Deltagande i andra myndigheters insatser	5
Genomförda aktiviteter och insatser 2021	6
Insatser och aktiviteter med syfte att stärka Skolverkets interna arbete med hbtqi-frågor.....	6
Insatser riktade till målgruppen	7
Bilaga	8

Uppdraget att vara hbtqi-strategisk myndighet

Skolverket är en av flera strategiska myndigheter med uppdrag att inom sitt verksamhetsområde främja hbtqi-personers¹ lika rättigheter och möjligheter. Som hbtqi-strategisk myndighet har Skolverket ett särskilt ansvar för att förverkliga regeringens [strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck](#)² och bidra till att målen i regeringens [handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter uppnås](#).³

Skolverket fick ett särskilt uppdrag från regeringen att vara hbtqi-strategisk myndighet 2018 (U2018/02964/S). Uppdraget slutredovisades 2020. Nya uppdrag har sedan kommit i regleringsbrev för åren 2020 och 2021.

Denna rapport innefattar aktiviteter och insatser som svarar mot uppdraget som det formulerades i regleringsbrevet för budgetåret 2021 avseende Statens skolverk (2020-12-17):

*Statens skolverk ska i egenskap av strategisk myndighet för hbtq-personers lika rättigheter fortsatt integrera ett hbtq-perspektiv i ordinarie verksamhet. Insatser ska vid behov koordineras och genomföras tillsammans övriga hbtq-strategiska myndigheter. Skolverket ska även samverka med organisationer som företräder hbtq-personers rättigheter. Under 2021 är Jämställdhetsmyndigheten sammankallande myndighet. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 mars 2022.*⁴

Hbtqi och övriga områden inom mänskliga rättigheter

Uppdraget att vara hbtqi-strategisk myndighet samordnas på Skolverket med myndighetens övriga ansvar inom området mänskliga rättigheter.⁵ Dessa finns inskrivna i Skolverkets instruktion och utgår från FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.

I arbetet med de olika områdena inom ramen för mänskliga rättigheter inkluderas kunskapen om att livsvillkoren inom gruppen unga hbtqi-personer kan variera beroende på olika faktorer som till exempel kön, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, funktionsvariation, socioekonomiska

¹ [Hbtqi är ett samlingsnamn och förkortning för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer som identifierar sig som queer eller intersexpersoner.](#)

² [En strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck - regeringen.se](#)

³ [Handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter - regeringen.se](#)

⁴ Regleringsbrevet för budgetåret 2021 avseende Statens skolverk; U2021/04517 (delvis U2021/04946. Vid tidpunkten för regleringsbrevet användes benämningen *hbtq*, inte *hbtqi* som numera är det korrekta samlingsnamnet.

⁵ Skolverket ska enligt 18 § förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk ha ett sektorsansvar för funktionshindersfrågor och för frågor om de nationella minoriteterna. Enligt 20 § samma förordning ska Skolverket främja jämställdhet och integrera ett jämställdhetsperspektiv och perspektivet mänskliga rättigheter i sin verksamhet samt beakta vad som bedöms vara barnets bästa enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

faktorer eller andra omständigheter kopplade till den enskilda individens livssituation. Ett exempel är att rutiner för att utreda barnets bästa kan inkludera ett moment som innebär att utreda vad som är bäst för olika grupper av barn utifrån de nämnda faktorerna.

Den bredare ansatsen är särskilt viktig i arbetet med jämställdhet, eftersom ett ensidigt fokus på kön blir uteslutande. Exempel på arbete riktat till målgruppen där hbtqi-perspektiv inkluderats är webbstöden för sexualitet, samtycke och relationer (se avsnittet *Stöd till målgruppen*). I insatser riktade till målgruppen som handlar om att motverka våld och förtryck kommer även våld och förtryck på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck – till exempel homofobi – att ingå.

Nätverk och samverkan med andra aktörer

Nätverk

Nätverket för hbtqi-strategiska myndigheter

Skolverket har deltagit i nätverket för hbtqi-strategiska myndigheter. I nätverket deltar också organisationer som företräder hbtqi-personers rättigheter, till exempel intresseorganisationer. Diskussioner i nätverket har bland annat resulterat i samarbetet kring konferensen *Så leder du hbtqi-arbete i förskola och skola* (se avsnittet *Genomförda aktiviteter och insatser 2021*).

Nätverket för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Skolverket deltar i nätverket för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) som Folkhälsomyndigheten samordnar. I nätverket lyfts bland annat frågor om hbtqi-personers hälsa och livsvillkor.

Deltagande i andra myndigheters insatser

I oktober 2021 bjöd Skolverket in medarbetare från Barnombudsmannen för att berätta om resultaten från Barnombudsmannens regeringsuppdrag som handlar om barn, unga och frågor som rör könsidentitet och om intersexvariationer.⁶ Deltagare i seminariet var medarbetare i Skolverket som på olika sätt arbetar med hbtqi-frågor. Skolverket kommer att bistå Barnombudsmannen i deras kommande uppdrag som handlar om att utarbeta stöd för skolverksamheter utifrån erfarenheterna i uppdraget.

Skolverket har deltagit i två samtal med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (Mucf) där temat har varit deras uppdrag att kartlägga och sammanställa kunskap om unga hbtqi-personers levnadsvillkor.⁷

⁶ [Inhämta erfarenheter som rör könsidentitet och intersexvariationer - Barnombudsmannen.se](https://www.barnombudsman.se/Inhamta-erfarenheter-som-ror-konsidentitet-och-intersexvariationer)

⁷ [Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att kartlägga och sammanställa kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor - regeringen.se](https://www.regeringen.se/uppdrag/2021/09/uppdrag-till-myndigheten-for-ungdoms-och-civilsamhallsfragor-att-kartlagga-och-sammanstalla-kunskap-om-unga-hbtq-personers-levnadsvillkor)

Genomförda aktiviteter och insatser 2021

Insatser och aktiviteter med syfte att stärka Skolverkets interna arbete med hbtqi-frågor

Skolverkets strategi för arbetet med hbtqi-frågor

När Skolverket under 2018 analyserade uppdraget att vara hbtqi-strategisk myndighet påbörjades arbetet med att söka utgångspunkter och kartlägga möjligheter och förutsättningar att utveckla både det interna arbetet och insatser gentemot Skolverkets målgrupper. De kartläggningar som sedan genomfördes under 2019 sammanfattade bland annat behovet av kunskap om hbtqi-frågor i Skolverket och brister i hur hbtqi-frågor behandlas i skolväsendet. En slutsats var att Skolverket behöver en gemensam samlad bild av hur arbetet med hbtqi-frågor ska bedrivas. Därför har vi under 2021 utarbetat en intern strategi för hbtqi-arbetet (bilaga 1).

Strategin bygger på Skolverkets kärnuppdrag, mål och inriktning. Syftet är att beskriva hur Skolverket ska medverka till att främja arbete för allas lika rättigheter i skolväsendet och motverka hinder för alla barns och elevers rätt till likvärdig utbildning. Skolverksamheter har ett ansvar för att synliggöra och motverka könsnormer som begränsar barns och elevers lärande, val och utveckling. Skolverkets ansvar är att medverka till att detta uppdrag kan genomföras och få effekt. För att uppnå detta krävs flera insatser och långsiktigt utvecklingsarbete internt och externt.

Andra utgångspunkter i arbetet med strategin var regeringens [strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck](#) och målen i regeringens [handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter](#).

Kunskapssammanställning om trygghet och studiero

Skolverket färdigställde under 2021 en kunskapssammanställning om trygghet och studiero i skolan. Resultaten presenterades i form av en intern promemoria. Kunskapssammanställningen innehåller bland annat forskning och andra studier om situationen för hbtqi-personer. I promemorian konstateras också att det inte är möjligt att genomföra registerstudier för målgruppen och att det saknas mer djupgående studier om hbtqi-personers situation i skolan.⁸

Kunskap för medarbetare

”Jämställdhetsfrukostar” är en seminarieserie som Skolverket årligen anordnar för medarbetare. Forskare, debattörer och andra experter föreläser och besvarar frågor med fokus på jämställdhetsfrågor och andra teman som berör begränsande normer. I november anordnades en jämställdhetsfrukost på temat *Tryggare skola*

⁸ Skolverket 2021-01-15 *En översikt om trygghet och studiero* (dnr. 2022:206).

för unga transpersoner med Edward Summanen från RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter). Att belysa transpersoners villkor i skolväsendet inom ramarna för området jämställdhet är ett led i ambitionen att öka kunskapen om hur olika områden inom mänskliga rättigheter går in i varandra.

Hbtqi-frågor och jämställdhet i arbetet med styrdokument

Skolverket har under året genomfört kompetensutvecklingsinsatser inom området hbtqi, som stöd för medarbetare att inkludera hbtqi som tema och perspektiv i utvecklingen av styrdokument. Jämställdhet är sedan tidigare ett tema som ingår i utvecklingsarbetet. Ett aktuellt exempel där kunskaperna tillämpas är ämnesbetygsreformen på gymnasial nivå.

Verksamhetsplanering och uppföljning 2022

Inför verksamhetsplaneringen 2022 har en av utgångspunkterna varit den nya strategin för hbtqi-arbete. Aktiviteter planerade i enlighet med strategin ska svara mot de beskrivna utvecklingsområdena i strategin. Under 2022 läggs ett särskilt fokus på att följa upp vad som planerats och säkerställa att rätt stöd för att genomföra nya aktiviteter finns, till exempel i form av handledning, kompetensutveckling och inspiration från andra hbtqi-strategiska myndigheter.

I verksamhetsplaneringen 2022 ingår det också aktiviteter som handlar om att lösa de ojämställdhetsproblem som beskrivs i Skolverkets inriktning för jämställdhetsintegrering⁹ och ambitionen att införa ett moment i Skolverkets processer som innebär att utreda barnets bästa. Aktiviteter inom de olika områdena kan med fördel samordnas.

Insatser riktade till målgruppen

Implementering av nya skrivningar i läroplanerna

Inför höstterminen 2022 börjar de reviderade läroplanerna att gälla och det finns nya formuleringar i de inledande delarna i alla läroplaner utom i förskolans läroplan. Formuleringarna handlar om jämställdhet, sexualitet, samtycke och relationer och om andra delar av skolans värdegrundsarbete. Skrivningar om skolans värdegrund förstärker också skolans ansvar för att förebygga och motverka olika former av intolerans, våld och förtryck. Samtliga teman är relevanta för hbtqi-området.¹⁰

Under hösten 2021 påbörjades implementeringsinsatser som stöd för målgrupperna kopplat till de nya skrivningarna. Implementeringsinsatserna fortsätter under 2022.

Konferensen ”Att leda hbtqi-arbete i förskola och skola”

I januari 2021 genomfördes den digitala konferensen *Att leda hbtqi-arbete i förskola och skola*. Den var ett samarbete mellan de tre hbtqi-strategiska

⁹ <https://www.skolverket.se/publikationer?id=8525>

¹⁰ Läs mer på Skolverkets webb: [Ändrade läroplaner och kursplaner hösten 2022 - Skolverket.se](#)

myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen (DO), Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) och Skolverket. Utgångspunkten var att både DO och Skolverket i olika kartläggningar har uppmärksammat att det finns brister i det systematiska arbetet för att förebygga och motverka diskriminering på huvudmannanivå och att alla tre myndigheterna har uppdrag kopplade till hbtqi i skolväsendet. Målgruppen var skolchefer och rektorer och temat var att leda förändringsarbete som har fokus på hbtqi-frågor. Cirka 250 personer deltog i konferensen.

Målet var att erbjuda kunskap och beredskap för att ge deltagarna stöd i de utmaningar som det innebär att leda utvecklingsarbete inom ett område som kan upplevas som svårt att planera och genomföra. Kunskapsmomenten behandlade normkritik och hbtqi-området inom lagstiftning och styrdokument. De mer rådgivande och praktiska momenten innehöll information om stöd och verktyg samt praktisk tillämpning i form av kollegialt lärande. Organisationer från civilsamhället och några verksamheter från skolväsendet medverkade genom korta, förinspelade filmer där de delade sin verksamhetsnära bild av vad som krävs för framgångsrikt hbtqi-arbete.

Utvärderingarna och det stora intresset visar att mer kunskap och stöd för ledare behövs.

Stöd till målgruppen

Under 2021 har Skolverket arbetat med webbstöd och andra stödmaterial där hbtqi-frågor är ett perspektiv bland flera andra. I webbkursen om skolans systematiska arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck¹¹ ingår kunskap om hbtqi eftersom hbtqi-personer är en särskilt utsatt grupp för hedersrelaterat våld och förtryck.¹²

Skolverkets webbkurser om sexualitet, samtycke och relationer¹³ reviderades under 2021 och innehåller flera delar som berör hbtqi-personers villkor.

I de olika sammanhang (till exempel andra organisationers arrangemang) där Skolverket medverkar och talar om sexualitet, samtycke och relationer lyfter myndigheten vikten av en hbtqi-inkluderande undervisning.

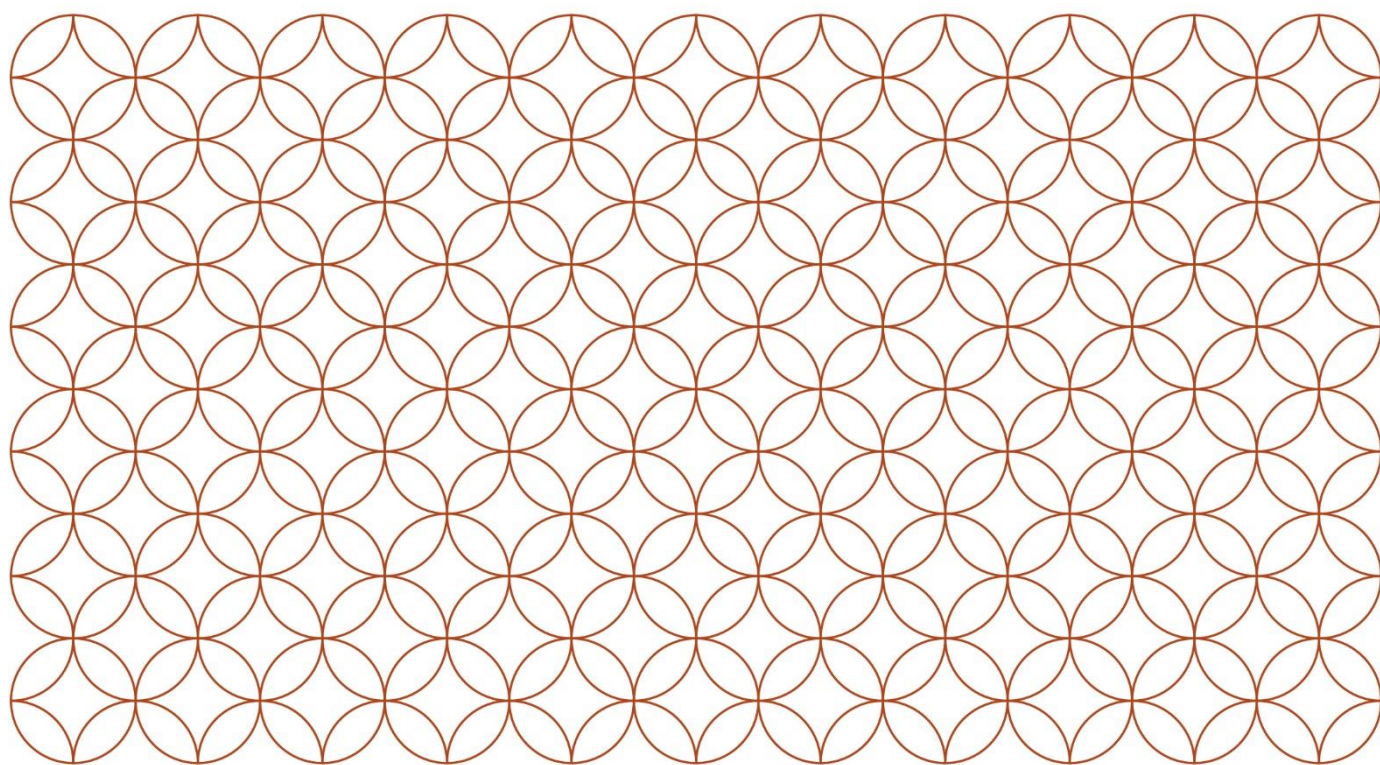
Bilaga

Bilaga: Skolverkets strategi för arbete med hbtqi-frågor

¹¹ [Arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck - webbkurs - Skolverket.se](#)

¹² [Handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter - regeringen.se](#)

¹³ Se till exempel: [Sex och samlevnad för grundskolans senare år - webbkurs - Skolverket.se](#)

Skolverket

www.skolverket.se